

ONTWIKKELINGSPLAN LANDSCHAPPELIJKE ELEMENTEN

Gemeente Someren

Project 3: Beekdal van de Aa ten oosten van de Zuid – Willemsvaart

Datum: 9 november 2001
Project: 119-4
Status: Definitief
Opdrachtgever: Gemeente Someren

VOORWOORD

Door het college van Burgemeester & Wethouders van de Gemeente Someren is opdracht verstrekt aan Ingenieursbureau Van Nierop voor het opstellen van een ontwikkelingsplan van landschappelijke elementen.

Het Ontwikkelingsplan landschappelijke elementen stimuleert de inpassing van nieuwe elementen in het landschap. Het plan bouwt hiermee voort op de visie en de acties die in het landschapsbeleidsplan (Heidemij, 1997) worden genoemd. Inmiddels is de visie echter aan herziening toe op basis van nieuwe ontwikkelingen. Te denken valt hierbij aan de Reconstructie, de gebiedsvisies, natuurdoelenkaart en het Streekplan. Deze nieuwe ontwikkelingen zijn in het ontwikkelingsplan meegenomen en beschreven. Het rapport is zodanig ingedeeld dat het bestaat uit een hoofddocument waarin het beleid beschreven wordt en een 10-tal projectdocumenten waarin de acties worden uitgewerkt.

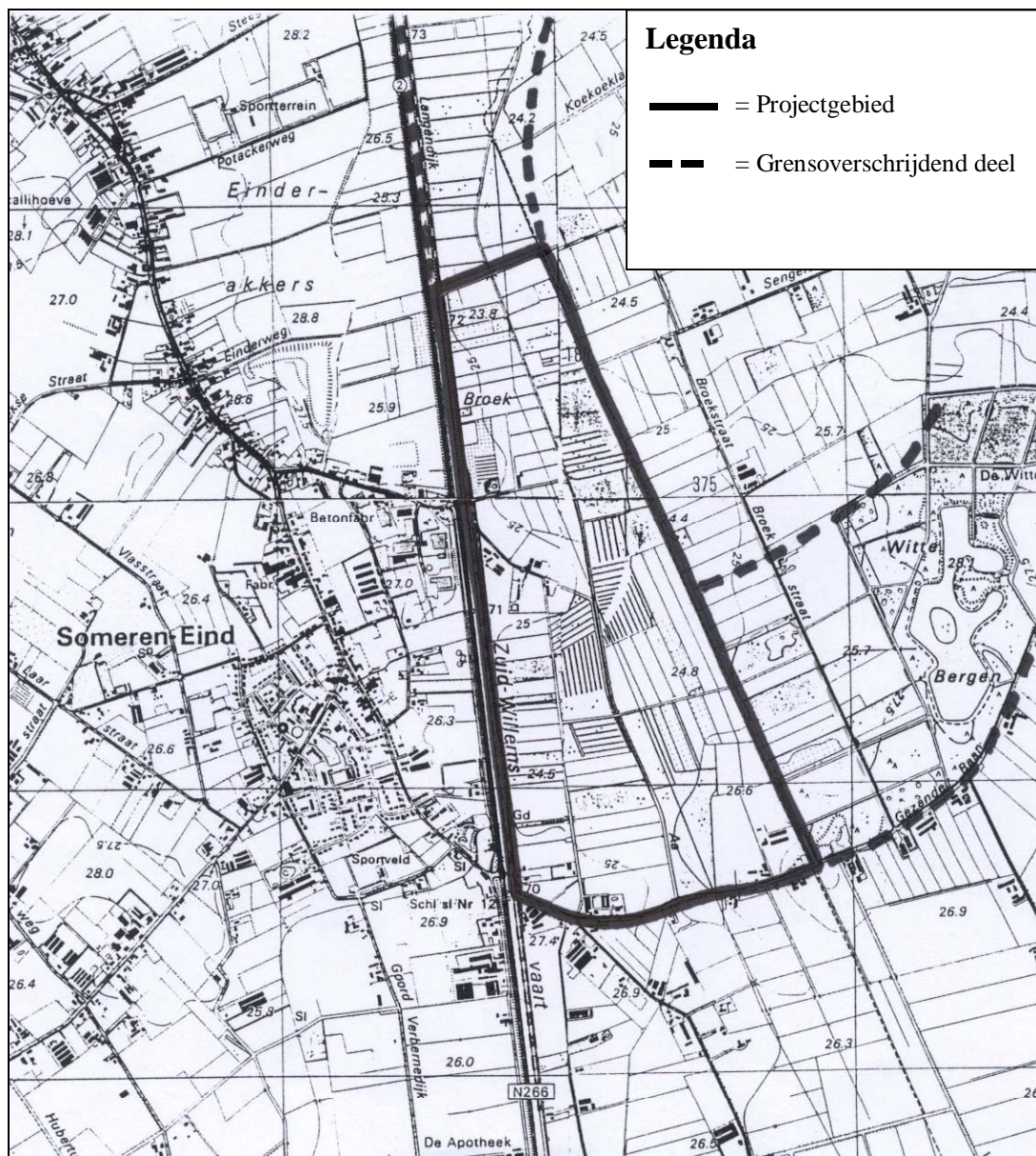
Gelijktijdig met dit plan werd door bureau van Nierop het “Beheerplan Landschappelijke Elementen” opgesteld. Dit plan behandelt het reguliere beheer van landschappelijke elementen (bermen, sloten, zandwegen, singels, houtwallen en lanen).

Voor dit project werd een begeleidingsgroep opgesteld, bestaande uit: J. Truijen en M. van der Els. Het rapport werd opgesteld door dhr. L. van Nierop en C. Zoon. Ingenieursbureau Van Nierop is een ieder die heeft bijgedragen aan het tot stand komen van dit rapport dankbaar voor de medewerking.

Eersel, 9 november 2001

Bureau van Nierop
B. Rythoviusdreef 6a
5561 TD Riethoven
e-mail: info@bureauvannierop.nl
Website: www.bureauvannierop.nl
Telefoon: 0497-535400

PROJECT 3 BEEKDAL VAN DE AA TEN OOSTEN VAN DE ZUID – WILLEMSVAART

Figuur 1 Project 3, Beekdal van de Aa ten oosten van de Zuid - Willemsvaart

Begrenzing

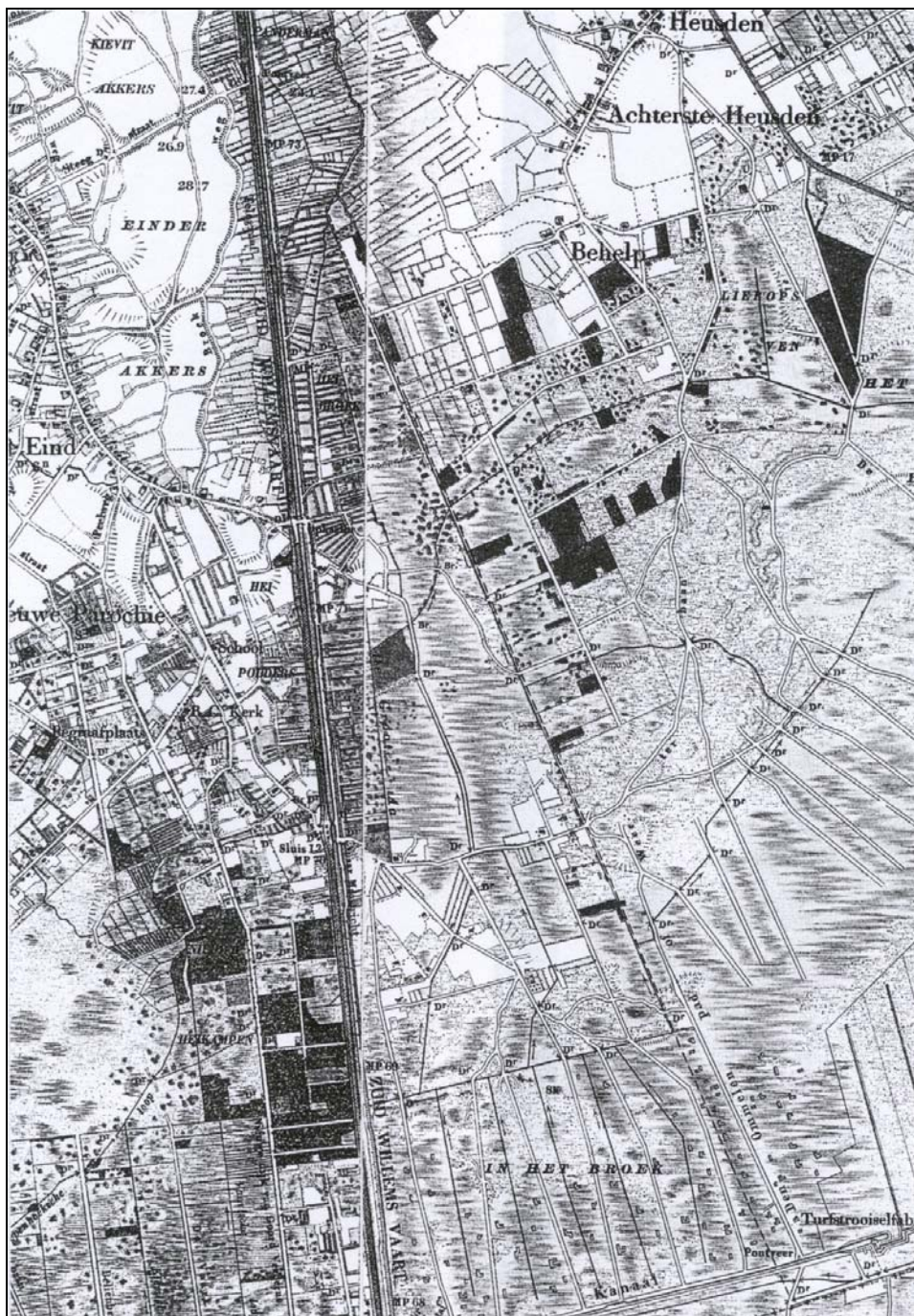
Het projectgebied wordt gevormd door het gebied dat wordt begrensd door de Gezandebaan, de gemeentegrens, de Kalkweg en de Zuid - Willemsvaart. De (Grote) Aa loopt van zuid naar noord door het gebied. Alleen aan de Teunis Spekbaan staan huizen.

HUIDIGE SITUATIE

Huidige natuurwaarde en landschapswaarde

Dit gebied is nauwelijks bewoond, afgezien van enkele boerderijen nabij het kanaal. Voor een groot deel bestaat het uit populierenbossen met een zeer rijke moerasondergroei. Het gebied ligt dan ook laag en is nat. Verspreid tussen de bossen liggen kleine percelen

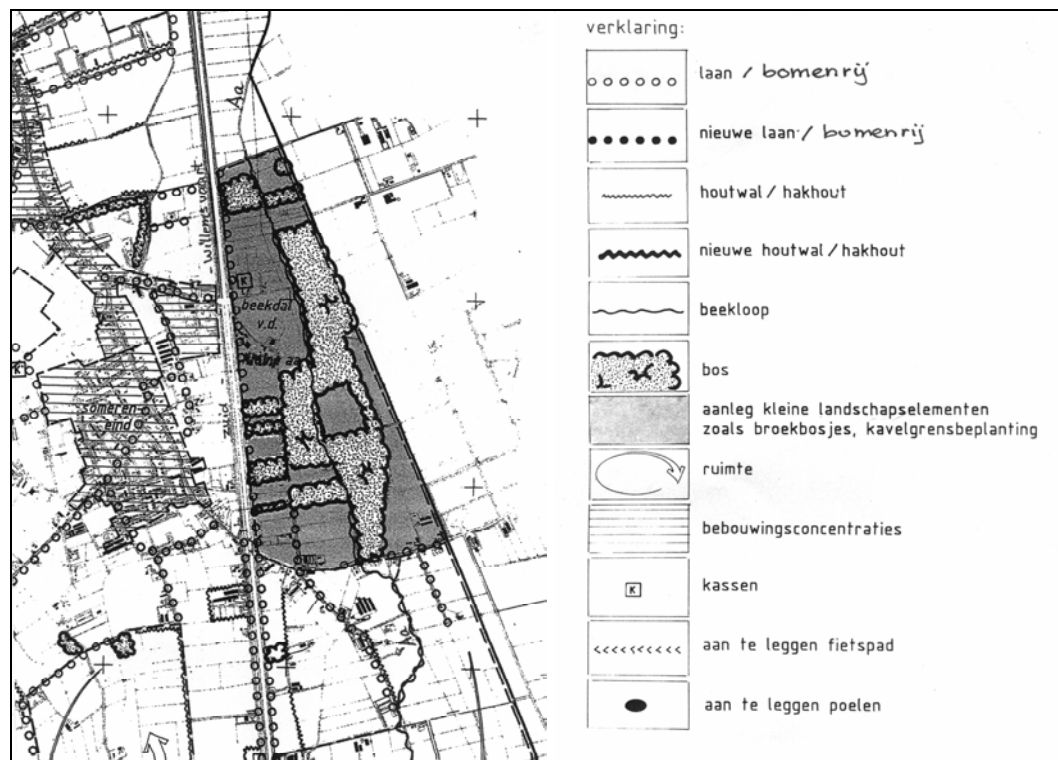
landbouwgrond. Nabij de boerderijen liggen grotere complexen landbouwgrond. De meeste lage gronden zijn in gebruik als maïsland, de hogere bij de boerderijen als grasland. Het gebied is van grote waarde voor vogels van kleinschalige vochtige bosrijke gebieden. De randen van het Aa dal liggen niet in dit gebied, maar aan de westkant van het kanaal en aan de oostkant van de gemeentegrens. Het gebied bestaat daardoor alleen uit een laag beekdal. Uitzondering vormen gronden bij de brug aan de noordzijde, de zuid - west zijde en de zuid – oost zijde: deze liggen op een hogere zandkop. De dalranden zijn hier niet zo uitgesproken duidelijk. Het gebied is pas sinds de ontginning van het hoogveen ingericht (ca. 1900). Daardoor heeft geen eeuwenlange ophoging van de akkers met plaggenmest plaatsgevonden en zijn er geen steilranden ontstaan, zoals bij de andere beekdalen hierboven beschreven. Op een perceel dat vrij laag ligt is een kwekerij gevestigd, die de laatste jaren nog uitgebreid is.

Figuur 2 Situatie 1890

Reeds geplande ontwikkelingen (overheidsbeleid, gemeentebesleid)

Een aantal landbouwgronden zijn als reser vaatgebied begrenst met als doel bloemrijk grasland en nat schraalland in het kader van Programma Beheer. De bestaande bossen worden gezien als natuurbos. In het landschapsbeleidsplan wordt het gebied aangegeven als zoekgebied voor aanleg van landschapselementen.

Figuur 3 Landschapsbeleidsplan

In het bestemmingsplan worden de volgende ontwikkelingen aangegeven voor dit gebied:

1. bestaande bossen groene structuur.
2. verweving van landbouw, natuur en landschap op de landbouwgronden.
3. de begrenste reser vaatgronden vormen zoekgebied nieuwe natuur.
4. de landbouwgronden nabij de boerderijen vormen zoekgebied aanleg landschapselementen.
5. nieuwe natuur en bestaande groene structuur vormen zoekgebied waterberging.
6. de Aa is ecologische verbindingzone.

Huidige bestemmingen

De bossen hebben bestemming natuurgebied of bosgebied met natuurwaarden, hydrologisch waardevol. De landbouwgronden hebben bestemming agrarisch met abiotische waarden, hydrologisch en aardkundig waardevol, aan het kanaal ook cultuurhistorisch waardevol. De hogere gronden aan de Gezandebaan hebben bestemming agrarisch met landschapswaarden, aardkundig en cultuurhistorisch waardevol. De kwekerij heeft de bestemming Glastuinbouwbedrijf.

ONTWIKKELINGSVISIE

Gewenste ontwikkeling vanuit het Landschapsbeleidsplan en recent onderzoek

Om de zeer hoge natuurpotenties van dit gebied te benutten zal veel maïsland omgezet moeten worden in grasland. De meeste vogels hier hebben zowel grasland als bos nodig. Ook vanuit de wens om waterberging te realiseren is maïsland ongeschikt en alleen grasland en bos mogelijk, omdat deze overstroming verdragen. Een aantal landbouwgronden is wel zoekgebied voor waterberging, maar heeft geen status als beheers- of reservaatgebied. Het zou meer voor de hand liggen dat deze gronden als reservaatgebieden begrensd werden en aankoopwaardig werden, omdat waterberging en landbouw elkaar niet goed verdragen. Een hooggelegen perceel is wel als reservaat begrensd, terwijl hier de verwachte beperkingen gering zullen zijn. Beheersgebied of gewone landbouwgrond ligt hier meer voor de hand. In een dergelijk gebied zijn nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden voor de kwekerij, die er nu ligt. Alleen de hogere gronden blijven daar geschikt voor. Verplaatsing van deze activiteit is dan ook dringend gewenst.

De populierenbossen kunnen beter omgezet worden in elzenbroek of Essenbos of moeras, om de natuurpotenties te realiseren. Dergelijke bossen zijn zeer goed bestand tegen overstroming bij waterberging.

De ontwikkeling van landschapselementen zoals voorgesteld in het Landschapsbeleidsplan is enigszins achterhaald, indien de meeste gronden natte natuur zullen worden. Alleen beplanting rond de boerderijen heeft zin.

Gewenste bestemmingen

De bestemming Glastuinbouwbedrijf zal ongetwijfeld problemen oproepen met de gewenste natuurontwikkeling en waterberging in het gebied. Uitbreidingsmogelijkheden zijn er ook nauwelijks. Het zou beter zijn de aanduiding cultuurhistorisch waardevol te beperken tot de omgeving van de boerderijen op de iets hogere gronden (nederzettingenpatroon). Het kan namelijk de natuurontwikkeling beperken. Ook in de andere beekdalen is cultuurhistorisch waardevol beperkt tot de hoge gronden buiten het dal. De natuurwaarde aanduiding voor de bossen lijkt wat beperkt. De waarde is niet beperkt tot struweelvogels en planten. Ook amfibieën, moerasvogels, dagvlinders van natte biotopen en bosvogels komen in dit gebied voor.

REALISATIE

Mogelijkheden voor subsidie

Voor de bossen kan subsidie voor natuurbos uit Programma Beheer verkregen worden. Voor een aantal landbouwgronden, die als reservaatgebied begrensd zijn, kan een beheerssubsidie uit Programma Beheer komen of deze kunnen aangekocht worden.

Voor de gronden waar verweving landbouw en natuur voorgestaan wordt, is geen beheerssubsidie mogelijk. Misschien zijn er nog hectaren beschikbaar bij de provincie. Dan zouden deze gronden aangemeld kunnen worden als beheersgebied of reservaatgebied. Voor de landbouwgronden die geen reservaatgebied zijn en ook geen zoekgebied waterberging zijn, is subsidie mogelijk vanuit de gemeente voor aanleg van landschapselementen (singels, bomen). Voor de landbouwgronden die in het zoekgebied waterberging vallen en die geen reservaatgebied zijn, zijn misschien schadevergoedingen mogelijk. Ook uitbreiding van het reservaatgebied is mogelijk.

Acties voor de gemeente

- 3.1 Overleg met de provincie over uitbreiding beheersgebied en reservaatgebied, gelet op de gewenste ontwikkelingen in het gebied.
- 3.2 Overleg met de eigenaren over invulling van het plan waterberging.

Actie 3.1. Uitbreiding beheersgebied en reservaatgebied

Om waterberging in het gebied te realiseren lijkt het noodzakelijk alle laaggelegen gronden aan de landbouw te onttrekken. Een aantal zijn nog niet begrensd als natuur (figuur 4).

Waarschijnlijk komen er in het kader van de reconstructie middelen hiervoor, aangezien het hele gebied aangeduid is als GHS - natuur (zie figuur 12 hoofddocument).

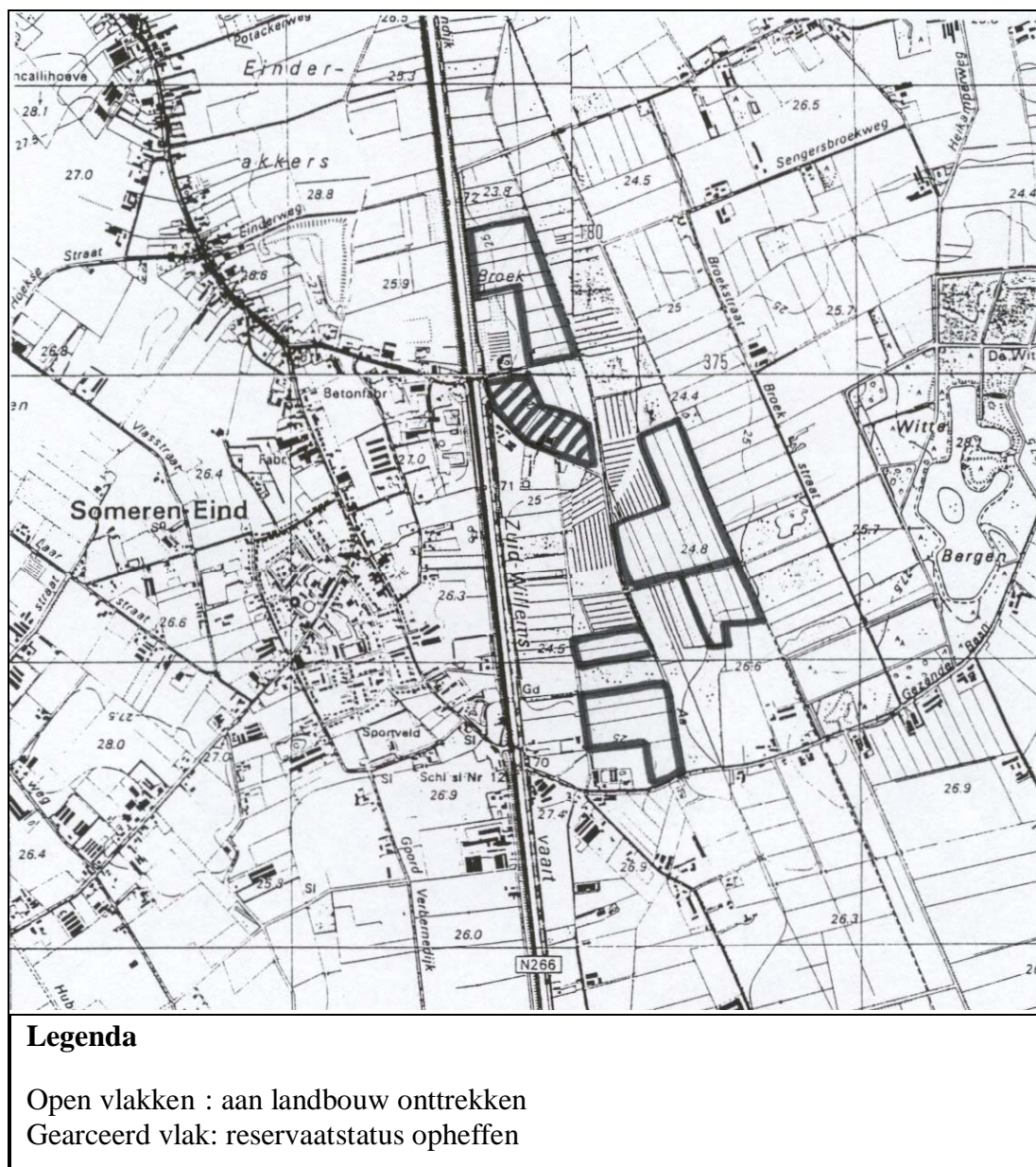
Na begrenzen van deze gebieden zal in de bestemming een wijzigingsbevoegdheid opgenomen kunnen worden van landbouw naar natuur, om de bedoelde ontwikkeling planologisch te ondersteunen.

Aan de Teunis Spekbaan is een stuk hoge grond als reservaat begrensd, bedoeld om aan te kopen en natuur te ontwikkelen door een natuurbeherende instantie. Deze grond kan beter een landbouwfunctie behouden en geruild worden met nieuw reservaat op lage grond (zie figuur 3.1)

Een en ander dient met de provincie overlegd te worden.

Actie 3.2. Invulling plan Waterberging

Dit project is reeds uitgevoerd middels het project “Starkriet” van het Waterschap. Uitvoering van de plannen voor waterberging in dit gebied heeft voor de gemeente vooral planologische gevolgen (aanpassen bestemmingsplan).

Figuur 4 Actie 3.1